Rafael Patxot, una cultura, un país

Va ser, amb Cambó, un dels grans mecenes de Catalunya

No va acceptar rendir-se a cap de les invasions que, com a català i com a cristià, van haver de patir el 1936 i el 1939

07/04/11 02:00 - QUIM TORRA

Vaig començar a interessar-me per la figura de Rafael Patxot durant la meva emigració laboral a Suïssa, pàtria d'acollida, en algun moment, de Josep Tarradellas, Francesc Cambó, Mercè Rodoreda, Josep
Pijoan, Eugeni Xammar, Aurora Bertrana, Ventura Gassol, Vidal i Barraquer, Francesca Bonnemaison, Carles Cardó, Lluís Montanyà, Ramon Folch i Camarasa o Ramon Sugranyes de Franch. Patxot no és un nom fàcilment oblidable, contundent, massís, sec com un cop de fuet. A internet hi ha poques referències, però dóna la pista clau: la biografia feta per Joaquim Maluquer. Després, un cop es
llegeixen les seves memòries, *Guaitant enrere*, aleshores, hom ja pot estar segur de qui
va ser. "Em vaig expatriar, perquè no sóc cap titella, ni molt menys serveixo com esclau
i ací visc com un Home i enmig d'Homes
moriré". El Léman no és la platja gran de
Sant Feliu de Guíxols, però allà, a la vella
Confederació, va ser lliure.

Notícies relacionades
Inventari de l'antic camp català

Maluquer va definir-lo comindependent de criteri, intransigent amb la falsedat i el deshonor, i amb una vivència de Catalunya intensa

Notícies de ...
Sant Feliu de Guíxols

Meteoròleg, bibliòfil i escriptor, va haver de renunciar a les seves passions per fer-se càrrec del negoci familiar de la fàbrica de taps de suro del seu sogre. Maluquer va definir-lo com independent de criteri, intransigent amb la falsedat, el deshonor i la mentida, i amb una vivència de Catalunya intensa i total. Sens dubte, la paraula que més li escau és la de dignitat. Riquíssim, va viure, en canvi, amb una total sobrietat, ja que va entendre la seva fortuna com una eina per portar a terme una obra social i cultural d'utilitat al progrés del seu país. Va ser, juntament amb Francesc Cambó, un dels grans mecenes de Catalunya: l'Estudi de la Masia Catalana, les desenes de beques i subvencions a recerques i investigacions atorgades per la Institució Patxot i per les altres fundacions que va crear en memòria de les seves filles mortes, la immensa obra del *Cançoner Popular de Catalunya* on tots els folkloristes van ser cridats a participar i que esdevindria el corpus definitiu de la cançó
catalana popular; el seu suport a l'Institut d'Estudis Catalans, durant la dictadura de Primo de Rivera, quan juntament amb Cambó va permetre que pogués tirar endavant;
el patrocini del llegendari català; els premis del concurs de l'Haia, etcètera.

Víctima de "dues invasions"

L'any 1936 patia la que ell mateix va definir com la "primera de les dues invasions" que sofrien uns catalans fidels a la pàtria, la llibertat i el cristianisme. El pistolerisme faista, tants anys temut, tants anys amagat pel miratge
de l'oasi, va esclatar. No hi va haver marxa
enrere. El mes d'agost del 1936, Vil·la Mariona, la seva casa al Montseny, va ser cremada. Va començar l'exili. Es va establir a a Friburg i a Ginebra. Em sembla que és a *Guaitant enrere* que hi ha una foto del 1944, de les seves noces d'or, amb la senyera al fons del seu escriptori. Se'l veu ja un home vell, amb els cabells blancs i una mirada dura i distingida, d'una elegància natural i seductora. Una foto que a mi sempre em serveix per definir la noblesa i el catalanisme granític d'uns homes que no van acceptar rendir-se a cap de les invasions que, com a catalans i com a cristians, van haver de patir. Perquè l'any 1939 arribava la

segona. Aleshores va ser la seva casa de la Bonanova la que va ser saquejada i destrossada pels franquistes pel crim abominable de ser catalanista. Va continuar a l'exili.

A pesar de la decepció immensa que sentia, va continuar oferint el seu suport a la causa catalana de la decència. Va ajudar Joan Coromines amb l'*Onomasticon*, va fer arribar recursos a represaliats i fugitius del feixisme a Europa i Amèrica, es va escriure amb Trueta, Gassol, Tarradellas i Pau Casals, va instituir noves beques, etc. I encara l'any 1955 va signar amb Pau Casals, Pere Bosch i Gimpera, Lluís Nicolau d'Olwer, Carles Pi i Sunyer i
Manuel Serra i Moret un document adreçat
a la comissió dels Drets Humans de l'ONU en què es denunciava la repressió franquista contra la cultura catalana.

Deute pendent

Conscient que el seu viatge s'acabava, una
mica abans, l'any 1952 va escriure un llibre
de memòries, *Adéu a Catalunya. Guaitant enrere, fulls de la vida d'un octogenari*, amb la significativa autodefinició de "Català, empordanès, expatriat voluntari per amor de consciència, del sentiment i de la personalitat humana". És el seu adéu-siau. Un llibre fosc, trist, aspre com la terra helvètica, que traspua l'amarga desolació d'un home que havia hagut de veure com tots els seus esforços
per construir alguna cosa perdurable havien estat destruïts. Catalunya té amb el senyor Patxot un enorme deute pendent.